

ПРОГРЕСИВНІ ПОГЛЯДИ ТА ІННОВАЦІЇ У СТАНОВЛЕННІ МЕТОДІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ (ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ)

Семенова І.М.,

*здобувач вищої освіти спеціальності 231 «Соціальна робота»,
Чорноморського національного університету імені Петра Могили,
м. Миколаїв, Україна*

Кожного історичного періоду в різних країнах світу виникали різноманітні соціальні проблеми, які вимагали негайного вирішення, тому процес пошуку нового, нестандартного має приклади з минулого. Спираючись на різноманітні знання і теорії суспільних наук (психології, соціології, педагогіки, філософії), соціальна робота розробляла і шукала формалізовані методи для допомоги тим, хто опинився в скрутних умовах, а оскільки соціальні виклики були і залишаються, цей пошук є постійним.

Соціальна допомога благодійних товариств клієнтам на рівні окремої особи домінувала протягом тривалого часу. Так наприклад, у ХІХ ст. благодійні організації США та Канади почали здійснювати надомні візити з метою встановлення особистих контактів та надання допомоги людям, що опинилися в складних життєвих обставинах. Основною формою роботи було надання порад, навчання соціально прийнятній поведінці та невелика матеріальна допомога для задоволення базових потреб.

Діяльність «дружніх візитерів» була прогресивною та інноваційною для свого часу і відіграла важливу роль у становленні індивідуальної соціальної роботи[1].

Вперше наукове обґрунтування індивідуальній роботі надала Мері Річмонд, у своїй праці «Соціальні діагнози», вона називала цей термін «case-work», що дослівно перекладається як робота з окремим випадком індивіда або сім'ї. В основу соціальної роботи було покладено медичну модель, до якої входили такі етапи: збір фактів, соціальний діагноз та соціальна терапія. Сама допомога розглядалася як заходи спрямовані на зміну індивіда та його соціального середовища [1].

У 50-х роках ХХ ст. Хелен Харріс Перлман у рамках індивідуальної моделі, запровадила новий метод - «метод вирішення проблем». Робота з клієнтом включала процес допомоги та ресурси індивіда.

У 70-х рр. ХХ ст. в Нідерландах та Швеції вперше було запропоновано такі форми соціальної роботи, як: індивідуальна терапія, сімейна терапія та групова терапія. Отже, можна сказати, що в 70-х рр. ХХ ст. для становлення та розвитку індивідуального методу соціальної роботи базою слугувала конструкція «особистість – ситуація».

Деякі з принципів, що покладено в основу методу роботи з групою, існували та застосовувалися ще в ХІХ ст., а деякі з їх елементів навіть раніше. Але на той час теорії роботи з групами ще не було розроблено.

На ранніх етапах становлення групової соціальної роботи, спеціалісти намагалися впливати на такі соціальні проблеми, як бідність, низька заробітна плата, погані житлові умови, надто тривалий робочий день, а також створити умови для культурної діяльності, відпочинку, освіти, сприяти інтеграції мігрантів і меншин.

Першими хто почав застосовувати метод групової роботи, наприкінці ХІХ ст. в більшості країнах Європи, стали будинки працелюбства, притулки та гуртожитки, що створювались благодійними організаціями. Як окремий метод, групова соціальна робота почала розвиватися з 30-х років ХХ ст.

У період Другої світової війни групову роботу почали використовувати частіше у зв'язку з необхідністю допомоги колишнім військовослужбовцям. Роботу почали проводити в лікарнях, а у США було створено першу Асоціацію спеціалістів з групової терапії.

В 60-х роках ХХ ст. в Америці на зміну індивідуальній та груповій соціальним роботам, з'явилася община робота. Причиною її появи стало те, що клієнтами соціальної роботи ставали групи населення, проблеми яких були зумовлені середовищем проживання і обмеженими соціальними та економічними ресурсами. Поява даного методу була пов'язана з численими акціями протесту проти атомної війни, рухом за громадянські права меншин.

Зародження методу общинної роботи пов'язують з рухом селтментів у США (особливих мікрорайонів міста де проживали емігранти). У 1884 р. англійський пастор Самуел Барнетт заснував у Лондоні Тойнбі-холл.

Щоб покращити умови життя бідняків, він разом зі своєю сім'єю і студентами переїхав в один з найбідніших кварталів столиці. Ця спроба знайшла підтримку серед багатьох прихильників гуманізму і, особливо, серед студентів університетів. В майбутньому США підхопили дану ідею та впровадили її в професійну соціальну роботу. Одним із найбільш відомих був Холл-Хаус, заснований Джейн Адамс у 1889 р. в Чикаго. Згодом роботу в общинах розгортали представники благодійних організацій багатьох країн, які причину проблем клієнтів вбачали в соціально-економічних і політичних умовах їх життя [2].

Ще однією новацією тих часів можна вважати появу мобільної або вуличної соціальної роботи. Вона виникла в США через загострення в молодіжному середовищі таких соціальних проблем, як бездомність, безпритульність, наркоманія, та дуже швидко розповсюдилась Європою.

Останнім часом основну увагу звертають на пошук альтернативних систем надання соціальних послуг і нових методів практичної соціальної роботи. Аналіз інновацій в історичному аспекті дозволяє побачити сильні та слабкі сторони цих методів, спрогнозувати результати від їхнього застосування в сучасних умовах, необхідності змін на користь тих, хто опинився в складних життєвих обставинах.

Список використаних джерел:

1. Попович Г. М. Соціальна робота в Україні і за рубежом [Текст]: навч.-метод. посібник. - Ужгород: Гражда, 2000. - 134 с.
2. Фурман, А. В. Історія соціальної роботи [Текст] : підручник / А. Фурман, М. Підгурська. - Київ : Академія, 2018. – 157 с.